

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Jeppe paa Bierget (DK)

Citation: Holberg, Ludvig: "Jeppe paa Bierget (DK)", i Holberg, Ludvig: *Seks komedier*, udg. af Jens Kr. Andersen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 79.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-holberg14val-shoot-workid64787.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Seks komedier

Jeppe paa Bierget Eller Den forvandlede Bonde. Forestilled Paa Den Danske Skueplads 1722.

80

Hoved-Personerne i Comoedien:

- Jeppe paa Bierget. M. Gram.
- Nille hans Hustrue. Mad. Lercke.
- Baron Nilus. M. Piloj.
- Hans Secreteer. M. Ulsø.
- Jacob Skoemager. M. Høberg.
- Dommeren. M. Schou.

81

Act. I.

Scen. 1.

NILLE.

Jeg troer neppe, at der er saadant doven Slyngel i det heele Herret, som min Mand, jeg kand neppe faa ham vaagen, naar jeg træcker ham efter Haaret af Sengen. I Dag veed nu den Slyngel, at det er Torv-Dag, og dog alligevel ligger og sover saa lenge. Hr. Poul sagde nylig til mig: Nille! du est aldt for haard mod din Mand, hand er og bør dog være Herre i Huset; men jeg svarede ham: Nej! min gode Hr. Poul! dersom jeg vilde lade min Mand regiere i Huset et Aar, saa fik hverken Herskabet Land-Gilde eller Præsten Offer; thi hand skulde i den Tid æde og dricke op alt hvad der var i Huset, skulde jeg lade den Mand raade i Huset, der er færdig at selge Boeskab, Kone og Børn ja sig selv for Brendeviin? hvorpaa Hr. Poul tiede gandske still, og strøg sig om Munden. Ridefogden holder med mig og siger: Moorlille! agt du kun icke hvad Præsten siger. Der staar vel i Ritualen, at du skal være din Mand hørig og lydig, men derimod staar der i dit Fæstebrev, som er nyere end Ritualen, at du skal holde din Gaard ved lige, og svare din Land-Gilde, hvilket du umueligt kand gjøre, dersom du icke træcker din Mand hver Dag efter Haaret og prygler ham til Arbeide; nu træckede jeg ham af Sengen, og gik ud i Laden at see hvordan Arbeidet gik for sig; da jeg kom ind igien, sad hand paa Stolen, og sov med Buxerne, reverenter talt, paa det ene Been, hvorudover Crabasken strax maatte af Krogen, og min gode Jeppe smørres, til hand blev fuldkommen Vaagen igien; det eeneste, som hand er bange for er Mester Erich (*saa kalder jeg Crabasken*). Hej Jeppe! er din Fæhund endnu icke kommen i Klæderne? har du Lyst at tale med Mester Erich end engang? hej Jeppe! her ind!

Sc. 2.

Jeppe.Nille.

JEPPE.

Jeg maa jo have Tid at klæde mig, Nille, jeg kand dog icke gaa som et Sviin foruden Buxer og Trøye til Byen.

NILLE.

Har, du Skabhals, icke kundet tage ti par Buxer paa dig, siden jeg væckede dig i Maares.

JEPPE.

Har du lagt Mester Erich fra dig Nille?

NILLE.

Ja jeg har, men jeg veed strax hvor hand er at finde igien, dersom du icke er hørtig. Her hid! see hvor hand kryber. Her hid! du skal til Byen at kiøbe mig to Pund grøn Sæbe; see der har du Penge dertil. Men hør! hvis du inden fire Timer icke er her paa Stædet igien, da skal Mester Erich dantze Polsk Dantz paa din Ryg.

JEPPE.

Hvor kand jeg gaae fire Miil i fire Timer Nille?

NILLE.

Hvem siger du skal gaae? du Hanrej! du skal løbe. Jeg har engang sagt Dommen af, gjør nu hvad dig lyster.

Sc. 3.

JEPPE

(alleene.)

Nu gaaer den Soe ind, og æder Froekost, og jeg Stackelsmand skal gaae fire Miil og faar hverken Vaat eller Tørt, kand nogen Mand have saadan forbandet Kone som jeg har? jeg troer virkelig, at hun er Søskende Barn til Lucifer. Folk siger vel i Herredet, at Jeppe dricker; men de siger icke, hvorfor Jeppe dricker; thi jeg fik aldrig saa mange Hug i ti Aar, jeg var under Malicien, som jeg faaer paa en Dag af den slemme Qvinde; hun slaar mig, Ridefogden driver mig til Arbeid som et Beest, og Degnen gjør mig til Hanrej. 83

Maa jeg da icke vel dricke? maa jeg da icke bruge de Midler, som Naturen giver os at bortdrive Sorg med? var jeg en Taasse, saa gik saadant mig icke saa meget til Hierte, saa drak jeg ej heller icke, men det er en afgiort Ting, at jeg er en vittig Mand, derfor føler jeg saadant meer end en anden, derfor maa jeg og dricke. Min Naboe Moons Christophersen siger tit til mig, saasom hand er min gode Ven: Fanden fare i din tykke Mave, Jeppe, du maatte slaae fra dig, saa blev Kiellingen nok god. Men jeg kand icke slaae fra mig for tre Aarsagers Skyld. Først fordi jeg har ingen Corasie. For det andet for den forbandede Mester Erich, som henger bag Sengen, hvilken min Ryg icke kand tencke paa uden hand maa græde. For det tredie, efterdi jeg er, uden at rose mig selv, et ejegot Gemyt, og en god Christen, som aldrig søger at hevne mig, endogsaa icke paa Degnen, som sætter mig et Horn paa efter et andet; thi jeg offerer ham hans 3 Hellige-Dage derfor oven i Kiøbet, da der er icke den Ære i ham at give mig et Kruus

Øll det heele Aar. Intet gik mig meer til Hierte end de spidige Ord, som hand gav mig forgangen Aar; thi, da jeg fortaalte, at en vild Tyr, som aldrig frygtede noget Menniske, engang blev bange for mig, svarede hand: kandst du icke begribe det Jeppe? Tyren saae, at du havde større Horn end den selv havde, og derfor icke holdt raadeligt at stanges med sin Overmand. Jeg kræver jer til Vidne got Folk, om icke saadane Ord kunde trengte en ærlig Mand til Marv og Been. Jeg er dog saa skickelig, at jeg har aldrig ønsket Livet af min Kone. Tvert imod da hun laae syg af Guulsot i Fior, ønskede jeg, at hun maatte leve; thi som Helvede er allereede fuld af onde Qvinder, kunde Lucifer, maa skee, skicke hende tilbage igien, og saa blev hun endda værre end hun er, men om Degnen døde, vilde jeg glæde mig, saa vel paa mine egne Vegne som paa andres; thi hand gjør mig kun Fortræd og er Meenigheden til ingen Nytte. Det er en ulærd Dievel; thi hand duer icke til at holde ringeste Tone, end sige støbe et ærligt Voxlys. Nej da var hans Formand Christoffer anden Karl. Hand tog Troen over fra tolv Degne i sin Tid, saadan Stemme havde hand. Engang sat jeg mig dog for at bryde over tverts med Degnen, som Nille selv hørte derpaa, da hand skielte mig for Hanrej, og sagde: Fanden være din Hanrej, Mads Degn! men hvad skeede? Mester Erich maatte strax af Væggen, og skille Trætten, og blev min Rygg saa brav tærsket af 84 min Hustrue, at jeg maatte bede Degnen om Forladelse, og tacke ham, at hand, som en vel studeret Mand, vilde gjøre mit Huus den Ære. Siden den Tid har jeg aldrig tenkt paa at gjøre Modstand. Ja! ja! Moons Christoffersen! du og andre Bønder har got ved at sige, hvis Koner har ingen Mester Erich liggende bag Sengen; havde jeg et Ønske i Verden, saa vilde jeg bede, at min Kone enten ingen Arme havde, eller jeg ingen Rygg, thi Munden maa hun bruge saa meget som hun gider. Men jeg maa gaa til Jacob Skoemager paa Vejen, hand tør nok give mig for en B. Brendeviin paa Credit; thi jeg maa have noget at ledske mig paa. Hej! Jacob Skoemager! er du opstaaen? luk op Jacob!

Sc. 4.

Jacob Skoemager i blotte Skiorte. Jeppe.

JACOB.

Hvo Pocker vil her ind saa tilig?

JEPPE.

God Morgen, Jacob Skoemager!

JACOB.

Tack Jeppe, du est saare tilig paa færde i Dag.

JEPPE.

Lad mig faa for en Skilling Brendeviin Jacob!

JACOB.

Ja nok, flye mig Skillingen.

JEPPE.

Du skal i Morgen faa den, naar jeg kommer tilbage.

JACOB.

Jacob Skoemager skiencker icke paa Borg, jeg veed du har jo sagte en B. eller to at betale med.

JEPPE.

Skam der har Jacob uden nogle Skillinger, min Hustrue flyede mig at kiøbe noget for i Byen.

85

JACOB.

Jeg veed du kand jo tinge to B. af paa de Varer du kiøber, hvad er dit Kiøbmandskab?

JEPPE.

Jeg skal kiøbe to Pund grøn Sæbe.

JACOB.

Ej kandstu icke sige, at du gav en Skilling eller to meere for Pundet end du gier.

JEPPE.

Jeg er saa bange min Hustrue faar det at vide, saa faar jeg en Ulycke.

JACOB.

Snak! hvor skulde hun faa det at vide, kandst du icke sværge paa, at du udgav alle Pengene, du est saa dum som et Fæe.

JEPPE.

Det er sant nok jacob, det kand jeg endelig gjøre.

JACOB.

Flye hid din Skilling da.

JEPPE.

See der! men du maa give mig en Skilling tilbage.

JACOB

(kommer ind med Glaset, dricker ham til)

Singot Jeppe.

JEPPE.

Du drak som en Skielm.

JACOB.

Ej! jeg veed det er jo Sædvane, at Verten dricker Giesterne til.

JEPPE.

Jeg veed det nok, men Skam faa den der først fant paa den Sædvane. Din Skaal Jacob.

JACOB.

Tack Jeppe! du kommer til at tage for den anden Skilling med, og du kand dog icke bringe den tilbage, uden du vil have et Glas Brendeviin til gode, naar du kommer igien; thi jeg har min Troe ingen eeneste Skilling.

JEPPE.

Skam der gjør! skal den fortæres, saa skal det strax skee, paa det jeg kand føle, at jeg faar noget i Maven, men dricker du ogsaa deraf, saa betaler jeg intet.

JACOB.

Singot Jeppe.

JEPPE.

Gud bevare vore Venner, og Skam faa alle vore Uvenner. Det gjorde got i Maven Ach! Ach!

JACOB.

Lykke paa Reisen Jeppe!

JEPPE.

Tack Jacob Skoemager.

Sc. 5.

JEPPE

(*alleene*)

(*Blir lystig og begynder at synge*) En hvid Høne og en broget Høne De satte sig op mod en Hane &c. Ach! gid jeg turde dricke for en Skilling endnu, Ach! gid jeg turde dricke for en Skilling endnu. Jeg troer jeg gjør det. Nej! der blir en Ulykke af, kunde jeg kun først faa Kroen af Sigte, saa havde jeg ingen Nød, men det er ligesom een holder mig tilbage. Jeg maa der ind igien. Dog hvad er det du gjør Jeppe? jeg seer Nille ligesom staar mig for Vejen med Mester Erich i Haanden. Jeg maa vende om igien. Ach! gid jeg torde dricke for en Skilling endnu; min Mave siger, du skal, min Rygg, du skal icke, hvem skal jeg nu gjøre imod? er icke min Mave meere end min Rygg? jeg meener jo. Skal jeg bancke paa, hej! Jacob Skoemager herud! men den forbandede 87 Qvinde kommer mig igien for; vilde hun kun saaledes slaae, at Rygg-Beenene fik ingen Skade, skyttede jeg Fanden om det, men hun slaar som - - Ach! Gud bedre mig arme Mand, hvad skal jeg gjøre. Tving din Natur Jeppe, er det icke en Skam, at du skulle styrte dig i Ulykke for et lumpen Glas Brendeviin? nej! det skal icke skee denne gang jeg maa fort. Ach! gid jeg torde dricke kun for en B. endnu. Det var min Ulykke, at jeg først fik Smag derpaa, nu kand jeg icke komme afsted; fort Been! Drollen skal splide jer ad, om I icke gaar. Nej de Carnalier vil saa *mari* icke. De vil til Kroen igien, mine Lemmer fører Kriig med hinanden, Maven og Beenene vil til Kroen og Ryggen til Byen. Vil I gaa I Hunde? I Bestier! I Skabhalse! nej Pocker fare efter dem, de vil til Kroen igjen, jeg har meere Møje med mine Been at faa dem til at gaa fra Kroen, end med mit broget Hors at faa det fra Stalden; Ach! gid jeg torde kun dricke for een eniste Skilling endnu; hvem veed, om Jacob Skoemager icke tør borge mig for en Skilling eller to, naar jeg beder ham meget derom. Hej Jacob! nok et Glas Brendeviin for to Skilling.

Sc. 6.

Jacob.Jeppe.

JACOB.

See Jeppe! est du kommen tilbage? jeg tenkte nok, at du fik for lit. Hvad vil en Styver Brendeviin forslaae, det kand jo icke komme neden for Halsen.

JEPPE.

Det er sant Jacob, lad mig faa end for en Styver; naar jeg først har drucket, saa faar hand vel at borge mig, enten hand vil eller ej.

JACOB.

Her er en Styver Brendeviin, Jeppe, men Pengene først.

JEPPE.

Du kand jo sagt borge mig, mens jeg dricker, som der staar i Ordsproget.

88

JACOB.

Vi agter ingen Ordsprog, Jeppe, vil du icke betale forud, saa faar du icke en Taar, vi har forsvoret at borge nogen, icke engang Ridefogden selv.

JEPPE

(grædende.)

Kand du icke sagte borge mig, jeg er jo en ærlig Mand?

JACOB.

Ingen Borgen.

JEPPE.

Der har du en Styver da, din Pracker! nu er det giort, drick nu Jeppe! Ach det gjorde got.

JACOB.

Ja det kand bage en Skielm indvortes.

JEPPE.

Det er det allerbeste med Brendeviin, at mand faar saadan Coratie derefter. Nu tencker jeg icke meere hverken paa min Hustrue eller Mester Erich, saa blev jeg forandret af det sidste Glas. Kand du den Viise Jacob!

Liden Kirsten og Hr. Peder de sat over Bord

Peteheia

De talte saa meget skiendeligt Ord

Polemeia

Om Sommeren synger den lystige Stær

Peteheia

Fanden ta Nille den Acker-Mær

Polemeia

Jeg gik ud i grønne Lund

Peteheia

Degnen det er en Racker-Hund

Polemeia

Jeg satte mig paa min Abelgraa Hest

Peteheia

Degnen det er en Racker-Beest

89 Polemeia

Om I vil vide min Hustrues Navn

Peteheia

Da heeder hun saa Last og Skam

Polemeia.

Den Viise har jeg selv giort, Jacob!

JACOB.

Du har Fanden heller?

JEPPE.

Jeppe er icke saa taabelig som du meener, jeg har ogsaa giort en Viise om Skoemagerne, som gaar saaledes: Skoemageren med sin Bass og Fiol Philepom, Philepom.

JACOB.

Ej du Nar! den er giort over Spillemand.

JEPPE.

Ja det er sant. Hør Jacob! giv mig nok for en Styver Brendeviin.

JACOB.

Gott! nu kand jeg see, du er en smuk Mand, som under mit Huus en Skilling.

JEPPE.

Hej Jacob! giv mig kun for fire Skilling.

JACOB.

Ja vel. (*Jeppe siunger igien.*)

Jorden dricker Vand
Havet dricker Soel
Soelen dricker Hav
Alting i Verden dricker
Hvorfor maa jeg daa
Ej dricke ligesaa?

90

JACOB.

Singot Jeppe.

JEPPE.

Mir zu.

JACOB.

Godtaar med Halvparten.

JEPPE.

Ich tank ju Jacob drik man dat dig di Dyvel haal, dat ist dig vell uridt.

JACOB.

Jeg hører, at du kand snakke Tydsk, Jeppe!

JEPPE.

Ja vist. Det er saa gammel dat, men jeg snacker det icke gierne, uden jeg er fuld.

JACOB.

Ja saa snacker du det dog i det ringeste engang om Dagen.

JEPPE.

Jeg har været 10 Aar under Malicien, og skulde icke forstaa mine Sprog.

JACOB.

Jeg veed det nok Jeppe, vi har jo været i Companen sammen i to Aar.

JEPPE.

Det er sant, nu erindrer jeg det. Du blev jo hengt engang, da du løb bort ved Vissmar.

JACOB.

Jeg skulde henges, men jeg fik Pardon igien, saa Nær hielper saa mangan Mand.

JEPPE.

Det var Skade du blev icke hengt, Jacob, men var du icke med i den Auction, som stod paa den Heede, du veedst vel selv.

91

JACOB.

Ej! hvor har jeg icke været med?

JEPPE.

Jeg glemmer aldrig den første Psalme Svensken skiød. Jeg troer der falt paa engang af 3000 om jeg

sagde 4000 Mænd. Dass ging fordyvled zu Jacob, du kanst wol das ihukommen, ich kan nicht negten, dass ik jo bange var in dat Slag.

JACOB.

Ja, ja! Døden er haard at gaae paa, mand er saa Gudsfrygtig, naar mand gaar imod Fienden.

JEPPE.

Ja det er sant; jeg veed icke hvoraf det kand komme; thi jeg laae og læste den heele Nat, førend Auctionen skulde staa i Davids Psaltkar.

JACOB.

Jeg undrer mig over, at du, som har været Soldat tilforn, lader dig cujonere af din Hustrue.

JEPPE.

Jeg! gid jeg kun havde hende hid, saa skulde du see hvor jeg skulde bastenere hende. Nok et Glas Jacob! jeg har endnu 8 B. tilbage, og naar de ere opdrukne, dricker jeg paa Borg. Lad mig faa et Kruus Øll ogsaa.

In Leipsig var en Mand
In Leipsig var en Mand
In Leipsig var en Læderen Mand
In Leipsig var en Læderen Mand
In Leipsig var en Mand
Die Mand han nam en Fru &c.

JACOB.

Singot Jeppe.

JEPPE.

Hej! He ----- i! He - - - - Din Skaal og min Skaal og alle gode Venners Skaal He ----- He - - - - i.

92

JACOB.

Vil du icke dricke Rifogdens Skaal.

JEPPE.

Jo nok, giv mig for fire Skilling endnu, Rifogden er en skickelig Mand; naar vi sticker ham en Daler i Næven, gjør han sin Saligheds Eed for Herskabet, at vi icke kand betale Land-Gilde. En Skielm der nu har fleere Penger, du borger mig nok for en Styver eller to.

JACOB.

Nej Jeppe! du taaler icke at dricke meer nu. Jeg er icke den Mand, der vil, at Giesterne skal overvælde sig i mit Huus, og dricke meer end de har got af. Jeg vil heller miste min Næring; thi det er en Synd.

JEPPE.

Hej! nok for en Styver.

JACOB.

Nej Jeppe nu skiencker jeg icke meer, tenk, at du har en lang Vej at gaa.

JEPPE.

Hundsvot, Caronie, Beest, Slyngel Hej He ----i--i.

JACOB.

Far vel Jeppe, Løcke paa Reisen.

Sc. 7.

Jeppe

(alleene.)

Ach Jeppe! du er fuld som et Beest, mine Been vil icke bære mig. Vil I staa eller ej I Carnalier, Hej saa! Hvad er Klocken? Hej Jacob Hundsvot Skuster! Hej! nok for en Styver, vil I staa I Hunde! nej Drolen far efter mig om de vil staa, tack Jacob Skoemager! lad os faa en frisk, hør Cammerat! hvor gaar Vejen til Byen? staa siger jeg! see! Beestet er fuld. Du drak som en Skielm Jacob, er det for en Styver Brendeviin - Du maaler som en Tyrk. *(Medens hand saa taler falder hand om og blir liggende.)*

93

Sc. 8.

Baron Nilus. Secreteren. Cammer-Tienere. 2. Laqveier.

BARONEN.

Det lader sig ansee i Aar til et frugtbar Aar, see engang hvor tyk Byggen staar.

SECRETEREN.

Ja det er sant, Eders Naade, men det betyder, at en Tønde Bygg vil icke komme højere i Aar end til 5 Mark.

BARONEN.

Det vil intet sige. Bønderne staar sig dog altid bedre udi de gode Tider.

SECRETEREN.

Jeg veed icke hvordan det er, Eders Naade, Bønderne klage sig dog altid og vil have Sædkorn, enten Aaret er frugtbar eller ej. Naar de har noget, saa dricker de desmeere. Her boer en Kroemand i Naboe-Lauet, som heeder Jacob Skoemager, som hjælper mægtig til at gjøre Bonden fattig; de siger, at hand kommer Salt i sit Øll, at de skal tørste, jo meere de dricker.

BARONEN.

Den Karl maa vi have afskaffet. Men hvad er det som ligger paa Vejen? det er jo en død Mand. Man hører icke andet end Ulycke. Spring een hen og see hvad det er.

I. LAQVEI.

Det er Jeppe paa Bierget, som har den onde Kone. Hej op Jeppe! nej hand vaagner icke op, om vi sloge og træckede ham efter Haaret.

BARONEN.

Lad ham kun blive, jeg havde nok Lyst at spille en Comoedie med ham. I plejer at være frugtbar paa Inventioner, kand I nu icke hitte paa noget, som kand divertere mig?

94

SECRETEREN.

Mig siunes, at det blev artig, om man bandt en Papiirs-Krave om hans Hals, eller klippede Haaret af ham.

CAMMER-TIENNEREN.

Mig siunes, at det var endnu artigere, om man smurte hans Ansigt over med Blek, og udsatte saa nogen, at eftersee, hvorledes hans Kone tog imod ham, naar hand kom hjem i den Positur.

BARONEN.

Det er got nok. Men hvad gielder, at Erich hitter paa noget, som er artigere. Siig frem din Meening Erich.

ERICH LAQVEI.

Jeg holder for, mand skulde klæde ham gandske af, og legge ham i Herrens beste Seng, og om Morgenen, naar hand vaagnede, stille os alle an mod ham, ligesom hand var Herren paa Gaarden, saa at hand icke skulde vide, hvorledes hand var snoet eller vent. Og, naar vi saaledes havde faaet ham i de Tancker, at hand var Baronen, skulde vi dricke ham ligesaa drucken igien, som hand nu er, og legge ham i sine gamle Klæder paa denne samme Mø ding; hvis saadant med Forstand blev exeqveret, vilde det have en underlig Virkning, og hand vilde bilde sig ind, enten at have drømt om saadan Lyksalighed, eller at have virkelig været i Paradis.

BARONEN.

Erich! du est en stor Mand, og derfor har icke uden store Anslage. Men end om hand vaagnede op i det samme?

ERICH.

Det er jeg viss paa, at hand icke gjør, Eders Naade; thi denne samme Jeppe paa Bierget er en af de stærkeste Sovere i det heele Herret. Man forsøgte forgangen Aar at hefte et Raqvet bag ved hans Nacke, men, da Raqveten gik løs, vaagnede hand derfor icke op af sin Søvn.

BARONEN.

Lad os da gjøre det, slæber ham strax bort, fører ham i en fiin Skiorte, og legger ham i min beste Seng.

95

Act. II.

Sc. 1.

JEPPE.

(Forestilles liggende udi Baronens Seng med en Gyldenstyckes Slaap-Rok for Stoelen, hand vaagner og gnicker sine Øjne, seer sig om og blir forskrecket, gnicker sine Øjne igien, tar paa sit Hoved og faar en Guld-broderet Nat-Hue i Haanden, hand smør Spøt paa sine Øjne, og gnicker dem igien, vender nok Huen om, og beskuer den, seer paa sin fiine Skiorte, paa Slaap-Rocken, paa Alting, har underlige Grimacer; imidlertid spilles en sagte Music, hvorved Jeppe legger Hænderne sammen, og græder, naar Musiqven har ende, begynder hand at tale:) Ej! hvad er dog dette? hvad er dette for en Herlighed, og hvordan er jeg kommen dertil? drømmer jeg, eller er jeg vaagen? nej, jeg er ganske vaagen, hvor er min Kone, hvor er mine Børn, hvor er mit, Huus og hvor er Jeppe? alting er jo forandret, jeg selv med. Ej! hvad er dog dette? hvad er dog dette? *Raaber sagte og frygtsom*, Nille! Nille! Nille! jeg troer, at jeg er kommen i Himmerig Nille! og det gandske uforskyldt. Men, mon det er jeg? mig synes ja, mig synes ogsaa nej. Naar jeg føler paa min Rygg, som endnu er øm af de Hug, jeg har faat, naar jeg hører mig tale, naar jeg føler paa min huule Tand, synes mig det er jeg. Naar jeg derimod seer paa min Hue, min Skiorte, paa ald den Herlighed, som er mig for Øynene, og jeg hører den liflige Musiqve, saa Drolen splide mig ad om jeg kand faa i mit Hoved, at det er jeg. Nej det er icke, jeg, jeg vil tusinde gange være en Carnalie om det er. Men mon jeg icke drømmer? mig synes dog nej jeg vil forsøge at knibe mig i Armen, gjør det da icke ondt, saa drømmer jeg, gjør det ondt, saa drømmer jeg icke; jo jeg følede det, jeg er vaagen, vist er jeg vaagen, det kand jo ingen disputere mig; thi var jeg icke vaagen, saa kunde jeg jo icke - men hvorledes kand jeg dog være vaagen, naar jeg ret betencker alting, det kand jo icke

slaa feil, at jeg jo er Jeppe paa Bierget, jeg veed jo, at jeg er en fattig Bonde, en Træl, en Slyngel, en Hanrej, en sulten Luus, en Madike, en Carnalie, hvorledes kand jeg tillige med være Keyser og Herre paa et Slott, nej det er dog ickun 96 en Drøm. Det er derfor best, at jeg har Taalmodighed, indtil jeg vaagner op. (*Musiquen begynder paa nye, og Jeppe falder i Graad igien.*) Ach! kand mand dog høre saadant i Søvnne? det er jo icke mueligt? men er det en Drøm, saa gid jeg aldrig maatte vaagne op, og er jeg gall, saa giv jeg aldrig maatte blive viis igien; thi jeg ville stevne den Doctor, der curede mig, og forbande den, der væckede mig; men jeg hverken drømmer eller er gall; thi jeg kand komme alting ihu, som mig er vederfaret, jeg erindrer jo, at min Sal: Far var Niels paa Bierget, min Far-Far Jeppe paa Bierget, min Hustrue heeder jo Nille, hendes Crabask Mester Erich, mine Sønner Hans, Christoffer og Niels. Men see! nu har jeg fundet ud hvad det er, det er et andet Liv, det er Paradiis, det er Himmerig jeg, maa skee, drak mig ihuel i Gaar hos Jacob Skoemager, døde, og kom strax i Himmerig. Døden maa dog icke være saa haard at gaa paa, som mand bilder sig ind; thi jeg følede intet dertil; nu staa maa skee Hr. Jesper denne Stund paa Prædike-Stolen og gjør Liig-Prædiken over mig, og siger: saadant Endeligt fik Jeppe paa Bierget, hand levede som en Soldat og døde som en Soldat. Mand kand disputere, om jeg døde til Lands eller Vands; thi jeg gik temmelig fugtig af denne Verden. Ach Jeppe! det er andet end at gaa fire Miil til Byen for at købe Sæbe, at ligge paa Straa, at faa Hug af din Hustrue, og faa Horn af Degnen. Ach! til hvilken Lyksalighed er icke din Møje og dine sure Dage forvandlet, Ach! jeg maa græde af Glæde, besynderlig, naar jeg eftertencker, at dette er hendet mig saa uforskyldt. Men en Ting staa mig for Hovedet, det er, at jeg er saa tørstig, at mine Læber henge sammen, skulde jeg ønske mig levende igien, var det alleene for at faa et Kruus Øll at ledske mig paa; thi hvad nytter mig ald den Herlighed for Øynene og Ørene, naar jeg skal døe paa nye igien af Tørst, jeg erindrer, Præsten har ofte sagt, at mand hverken hungrer eller tørster i Himmerig, iligemaade, at mand der finder alle sine afdøde Venner; men jeg er færdig at vansmægte af Tørst jeg er ogsaa gandske alleene, jeg seer jo intet Menniske, jeg maatte jo i det ringeste finde min Bestefar, som var saadan skickelig Mand, der icke efterloed sig en Skillings Restantz hos Herskabet. Jeg veed jo, at mange Folk har levet ligesaa skickelig som jeg, hvorfor skulde jeg 97 alleene komme i Himmerig. Det kand derfor icke være Himmerig. Men hvad kand det da være? jeg sover icke, jeg vaager icke, jeg er icke død, jeg lever icke, jeg er icke gall, jeg er icke klog, jeg er Jeppe paa Bierget, jeg er icke Jeppe paa Bierget, jeg er fattig jeg er riig, jeg er en stackels Bonde jeg er Keyser A----A----A---- - hielp hielp hielp. (*Paa dette store Skraal kommer nogle Folk ind, som imidlertid har staaet paa Luur for at see hvorledes hand stillede sig an.*)

Sc. 2.

Cammer-Tienner.En Laqvei.Jeppe.

CAMMER-TIENNER.

Jeg ønsker Eders Naade en lyksalig god Morgen, her er Slaap-Rocken, om Eders Naade vil staa op. Erich spring ud efter Handklædet og Vandbeckenet.

JEPPE.

Ach Velbyrdige Hr. Cammer-Tienner, jeg vil gierne staa op, men jeg beder, at I intet ondt vil gjøre mig.

CAMMER-TIENNEREN.

Gud bevare os fra at gjøre Herren ondt.

JEPPE.

Ach! førend I slaar mig ihuel, vil I da icke gjøre mig den Villighed at sige mig hvem jeg er?

CAMMER-TIENNEREN.

Veed icke Herren, hvem hand er?

JEPPE.

I Gaar var jeg Jeppe paa Bierget, men i Dag - Ach! jeg veed icke hvad jeg skal sige.

CAMMER-TIENNEREN.

Det er os kiert, at Herren er i saa god Humeur i Dag, at hand behager at skiemte, men Gud bevare os, hvorfor græder Eders Naade?

98

JEPPE.

Jeg er icke, Eders Naade, jeg kand gjøre min Saligheds Eed derpaa, at jeg icke er det; thi saa vit som jeg kand erindre, saa er jeg Jeppe Nielsen paa Bierget en af Baronens Bønder, vil I have Bud efter min Hustrue, skal I faa det at høre: men lad hende icke tage Mester Erich med sig.

LAQVEIEN.

Det er sært, hvad er dog dette? Herren maa icke være vaagen; thi hand plejer jo aldrig at skiemte saaledes.

JEPPE.

Om jeg er vaagen eller ej, det skal jeg icke kunde sige; men det veed jeg og kand sige, at jeg er en af Baronens Bønder, som heeder Jeppe paa Bierget, og jeg aldrig har været enten Baron eller Greve min Livs-Tid.

CAMMER-TIENNEREN.

Erich! hvad kand dette være? jeg er bange, at Herren er falden i en Sygdom.

ERICH.

Jeg bilder mig ind, at hand gaar i Søvn; thi det skeer ofte, at Folk staar op af Sengen, klæder sig paa, taler, æder, og dricker i Søvn.

CAMMER-TIENNEREN.

Nej Erich. Jeg mercker, at Herren phantaserer af en Sygdom, spring strax efter et par Doctores - Ach! Eders Naade slaar saadane Tancker af Eders Hovet. Eders Naade jager derved Forskreckelse i det heele Huus, kiender Eders Naade icke mig.

JEPPE.

Jeg kiender mig icke selv; hvorledes skulde jeg da kiende jer?

CAMMER-TIENNEREN.

Ach! er det mueligt? at jeg skal høre saadane Ord af min Naadige Herres Mund, og see ham udi saadan Tilstand? Ach! vort ulyksalige Huus, som blir plaget af saadan Koglerie! Kand icke Herren erindre hvad hand gjorde i Gaar, da hand reed paa Jagt?

99

JEPPE.

Jeg har aldrig været enten Jæger eller Krybe-Skytter; thi jeg veed, at det er Bremmerholms Arbeid; aldrig nogen Siæl skal kunde bevise mig over, at have jaget en Hare paa Herrens Gods.

CAMMER-TIENNEREN.

Ach! Naadige Herre! jeg var jo selv med ham paa Jagt i Gaar.

JEPPE.

I Gaar sad jeg til Jacob Skoemagers, og drak for 12 ß. i Brændeviin. Hvor kunde jeg da være paa Jagt?

CAMMER-TIENNEREN.

Ach! jeg besværer Naadige Herre paa min blotte Knæ, at hand lader saadan Snak fare. Erich! gik der Bud efter Doctorerne?

ERICH.

Ja! de kommer nok strax.

CAMMER-TIENNEREN.

Lad os da faa Herren i sin Slaap-Rok; thi, maa skeep, naar hand kommer ud i Luften, tør det blive bedre med ham. Vil Herren behage at iføre sig sin Slaap-Rok?

JEPPE.

Hiertelig gierne. I maa gjøre med mig, hvad jer lyster; naar I kun icke vil slaae mig ihjel; thi jeg er saa uskyldig, som det Barn der ligger i Moors Liv.

Sc. 3.

2. Doctores.Jeppe.Cammer-Tienneren.Erich.

1. DOCT

-OR. Vi hører med største Smerte, at Herren er u-passelig.

CAMMER-TIENNEREN.

Ach ja! Hr. Doctor! hand er i en elendig Tilstand.

2. DOCTOR.

Hvordan er det fatt Naadige Herre?

100

JEPPE.

Ret vel! jeg er alleene noget tørstig af det Brændeviin, jeg fik hos Jacob Skoemager i Gaar: vil I kun give mig et Kruus Øll, og lade mig gaa, saa maa mand gierne henge jer og alle Doctore op, thi jeg behøver ingen Medicin.

1. DOCTOR.

Det kalder jeg ret at phantasere Hr. Collega.

2. DOCTOR.

Jo stærckere det er, jo snarere vil det udrase, lad os føle Herrens Puls. *Qvid tibi videtur Domine Frater?*

1. DOCTOR.

Jeg holder for, at hand maa strax Aarelades.

2. DOCTOR.

Jeg er icke af den Tancke; thi slige underlige Svagheder maa cureres paa en anden Maade, Herren har haft en fæl og selsom Drøm, som har bragt Blodet udi Bevægelse, og forvirret Hiernen saaledes, at hand bilder sig ind at være en Bonde. Vi maa søge at divertere Herren med de Ting, som hand plejer at have meest Behag udi, give ham de Viine og den Spise, som hand best finder Smag udi, og spille for ham de Stykker, som hand heldst gider hørt. (*Een lystig Music begyndes.*)

CAMMER-TIENNEREN.

Det var jo Herrens Livstykke?

JEPPE.

Kand nok være. Har mand altid saadan Lystighed her paa Gaarden?

CAMMER-TIENNEREN.

Saa tit Herren behager; thi hand gier os alle Kost og Løn.

JEPPE.

Men det er underligt, at jeg kand icke komme ihu, hvad jeg har giordt tilforn.

101

1. DOCTOR.

Sygdommen fører det med sig, Eders Naade, at mand forglemmer alt hvad mand har giordt tilforn. Jeg erindrer mig, at for nogle Aar siden en af mine Naboer af stærk Drik blev saaledes forvirret, at hand i to Dage bildte sig ind at være uden Hoved.

JEPPE.

Jeg var tilfreds, at Birke-Dommeren Christoffer vilde gjøre det samme, men hand maa have en Sygdom, som er lige tvert imod denne; thi hand bilder sig ind at have et stort Hoved; hvorvel hand haver slet intet, som mand kand mercke af hans Domme. (*De leer alle deraf ha ha ha.*)

2. DOCTOR.

Det er en Fornøjelse at høre Herren skiemte. Men, at komme til Historien igien, da gik den samme heele Byen over, og spurte Folk om ingen havde fundet hans Hoved, som hand havde tabt, men hand kom sig ly ckelig igien, og er denne Stund Klocker i Jydland.

JEPPE.

Det kunde hand jo blive, omendskiønt hand havde icke fundet sit Hoved igien. (*De leer atter ha ha ha.*)

I.DOCTOR.

Kand Hr. Collega icke erindre sig den Historie, som skeede for 10 Aar siden med den Mand, der bildte sig ind, at der var fuldt af Fluor i hans Hovet, og kunde icke komme af de Griller, hvormeget mand taledede for ham, indtil en fornuftig Doctor curerede ham paa saadan Maade: hand lagde et Plaster over hans Hoved, som var bestrøed med døde Fluor, hvilket da hand efter nogen Tids Forløb træckede af, og viisde den Syge Fluorne, bildte hand sig ind, at de vare utrokne af hans Hoved, og blev derover frisk igien. Jeg har ogsaa hørt om en anden Mand, der efter en lang Feber faldt udi de Griller, at, hvis hand kastede sit Vand fra sig, skulde Landet forgaae af en Flod. Ingen kunde faa ham af de Tancker; thi hand sagde sig at ville døe for det gemeene Beste. Hand blev cureret paa saadan Maneer; mand skickede Bud til ham som fra Commendanten, at, 102 saasom Byen frygtede sig for en Beleiring, og der var icke Vand i Gravene, hand da vilde fylde dem, for at hindre Fienden Adgang til Byen, hvorudover den Syge blev glad, at hand kunde tiene baade sit Fæderneland og sig selv med, og blev saa skilt baade ved sit Vand og sin Sygdom.

2. DOCTOR.

Jeg kand fremføre Exempel af en anden Historie, som er passeret i Tydskland. En Edelmand kom engang udi et Vertshuus; hvor, da hand havde spiset, og vilde gaa til Sengs, hang hand sin Guld-Kiæde, som hand plejede at bære om Halsen, paa Væggen i Herberget. Verten gav nøje agt derpaa, fulgte ham til Sengs, og ønskede ham en god Nat; men da hand fornam, at Edel-Manden sov, sneeg hand sig ind udi Kammeret, og tog 60 Leed bort af Kiæden, og hang den saa paa Væggen igien. Giesten staar op om Morgenen, lader sin Hest sadle, og ifører sig sine Klæder. Men da hand skulde binde Kiæden om Halsen, fornam hand at den havde mist den halve Deel af sin Lengde, begynder derfor at raabe, at hand var bestaalen. Verten, som stod uden for Døren og lurede, løber strax ind, og lader ligesom hand bliver gandske forskrecket, raabende Ach! hvilken skreckelig Forandring! da Giesten spurte ham, hvi hand saadan tog afsted, sagde hand, Ach min Herre! jer Hovet er bleven engang saa stort, som det var i Gaar. Hvorpaa hand bar frem et falsk Speil, som viiste en Ting engang saa stort, som det er i sig selv. Da nu Edelmanden saae sit Hovet saa stort i Speilen, faldt hand i Graad og sagde: Ach! nu mercker jeg Aarsagen, hvi min Kiæde er bleven saa kort. Hvorpaa hand satte sig paa sin Hest, svøbte Hovedet i sin Kappe, at ingen skulde see det paa Vejen. Der siges, at hand siden mange Dage holt sig hiemme, og icke kunde komme af de Griller, men troede, at Kiæden icke var bleven for kort, men Hovedet for stort.

1. DOCTOR.

Der ere u-tallige Exempler paa saadane Indbilledinger, jeg erindrer ogsaa at have hørt tale om een, der bildte sig ind, at hans Næse var 10 Food lang, og varede alle ad, som mødte ham, at de icke skulde komme for nær.

2. DOCTOR.

Domine Frater har vel hørt Historien om den Mand, der bildte sig ind, at hand var død. En ung Person faldt udi de Griller, at hand var død, og derfor lagde sig paa en Liig-Baare, og vilde hverken æde eller dricke. Hans Venner forestillede ham saadan Daarlighed, og brugte alle Konster at bevæge ham til at æde, men forgiæves; thi hand afviiste dem kun med Latter, foregivende, at det var mod alle Regler for døde Folk at æde og drikke. Endelig paatog sig en forfaren Mand i Medicinen at curere ham paa en underlig Maade: Hand fik en Tienner til ogsaa at udgive sig for Død, og lade sig med Statz udføre til samme Sted, hvor den Syge laa. Disse tvende laae lunge først og saae paa hinanden. Omsider begynte den Syge at spørge den anden ad, hvorfor hand var didkommen, hvilken svarede: fordi hand var død. Dernest begynte de at spørge hinanden om Maaden paa hvilken de vare døde, hvilket enhver vitløftig fortaalte. Derpaa kommer nogle, som dertil vare bestilte, og bringer den sidste sit Aftens-Maaltid til, hvorved hand reiste sig af Kisten, og gjorde et got Maaltid, sigende til den anden: skal du icke ogsaa snart spise? den Syge forundrer sig derover og spurte, om det kunde staa en død Mand an at spise, men fik til Svar, at, dersom hand icke spisede, kunde hand icke lunge være død. Hand lod sig derfor overtale først at spise med den anden, siden sove, staa op, klæde sig paa, ja hand efterabede den anden i alting, indtil hand ogsaa blev levende igien og klog med ham. Jeg kunde give u-tallige fleere Exempler paa saadane selsomme Indbildinger. Saaledes er det ogsaa gaaet til denne gang med Naadige Herre, at hand indbilder sig at være en fattig Bonde. Men Herren maa slaa de Tancker af sit Sind, saa blir hand strax frisk igien.

JEPPE.

Men mon det kand være mueligt, at det er af Indbilding?

DOCT

: Ja vist! Herren har hørt af disse Historier hvad Indbildinger kand gjøre.

JEPPE.

Er jeg da icke Jeppe paa Bierget?

104

DOCT

: Nej vist.

JEPPE.

Er da icke den onde Nille min Kone?

DOCT

: Ingenlunde; thi Herren er Enkemand.

JEPPE.

Er det og lutter Indbilding, at hun har en Crabask, som heeder Mester Erich?

DOCT

: Lutter Indbilding.

JEPPE.

Er det ej heller sant, at jeg skulde til Byen i Gaar at købe Sæbe?

DOCT

: Nej.

JEPPE.

Ej heller, at jeg drak Pengene op hos Jacob Skoemager?

CAMMER-TIENNEREN.

Ej! Herren var jo med os paa Jagt den heele Gaars Dag.

JEPPE.

Ej heller, at jeg er Hanrej?

CAMMER-TIENNEREN.

Ej! Fruen er jo død for mange Aar siden.

JEPPE.

Ach! jeg begynder allereede at fatte min Daarlighed! jeg vil icke tencke paa den Bonde meere; thi jeg kand mercke, at en Drøm har bragt mig i den Vildfarelse, det er dog underligt, hvor et Menniske kand falde i slige Griller.

CAMMER-TIENNEREN.

Vil Herren behage at spadsere lidt i Haven, mens vi laver noget Froekost til.

105

JEPPE.

Ja nok, men det maa skee i en hast; thi jeg er baade hungrig og tørstig.

Act. III.

Sc. 1.

(Jeppe kommer fra Haven med sin Suite, og et lidet Bord er decket.)

JEPPE.

Ha ha, jeg seer Bordet er alt decket.

CAMMER-TIENNEREN.

Ja alting er færdig, naar Eders Naade behager at sætte sig ned.

(Jeppe sætter sig ned. De andre staaer bag ved Stolen og leer af hans U-noder, naar hand griber med alle 5 Finger udi Fadet, ræber over Bordet. Snyder sig med Fingerne og smør det paa Klæderne.)

CAMMER-TIENNER.

Vil Herren befale hvad Viin ham lyster.

JEPPE.

I veed jo vel selv, hvad Viin jeg plejer dricke om Morgen.

CAMMER-TIENNEREN.

Der er Rhinsk Viin, som Herren plejer heldst at dricke. Dersom den icke smager Herren, kand hand faa strax anden.

JEPPE.

Den er noget for suurt. I maa komme noget Miød deri, saa blir den god; thi jeg er meget for sødt.

CAMMER-TIENNEREN.

Her er Canari Sæk, om Herren vil smage den.

JEPPE.

Det er en god Viin: Skraaler alle. (*Hver gang hand dricker, blæses i Trompetter.*) 106 Hej pass op Karle, nok et Glas Viin af Carnalie Sæk, forstaar I vel? Hvor har du faaet den Ring, som du bær paa Fingrene?

SECRETEREN.

Den har Herren selv givet mig.

JEPPE.

Det kand jeg icke erindre, giv mig den tilbage, jeg maa have giordt det i Druckenskab. Man gier jo icke saadane Ringe bort jeg vil eftersee siden, hvad andre Sager, I har faaet. Tiennere skal icke have meere end Kost og Løn, jeg kand sværge paa, at jeg icke erindrer at have foræret jer noget i Særdeleshed; thi, hvorfor skulde jeg gjøre det? den Ring er jo over 10 Rdr. værdt, nej! nej! I gode Karle icke saa icke saa. I maa icke betiene jer af jer Herskabs Skrøbelighed og Druckenskab. Naar jeg er drucken, saa er jeg færdig at give mine Buxer bort; men naar jeg har sovet Rusen ud, tar jeg mine Foræringer tilbage. Jeg fik ellers en Ulykke af min Hustrue Nille. Dog hvad siger jeg? nu falder jeg i forrige galne Tancker igien, og kommer icke ihu, hvem jeg er, giv mig nok et Glas Carnali Sæk. Samme Skaal! (*Trompetterne blæser igien.*) Gir agt paa, hvad jeg siger, Karle! det maa tiene jer til Underretning herefter, at naar jeg giver noget bort om Aftenen i Druckenskab, maa I levere det tilbage om Morgenens igien. Naar Tiennere faar mere end de kand æde op, blir de storagtig og kaster paa Nacken af Herskabet. Hvormeget er din Løn?

SECRETEREN.

Herren har stedse givet mig 200 Rdr. om Aaret.

JEPPE.

Du skal have Dievelen icke 200 Rdr. herefter, hvad Gavn gjør du for 200 Rdr. Jeg maa selv slæbe som et Beast, og staa paa Laden fra Morgenens til Aftenens, og kand neppe - See! nu kommer de forbandede Bonde-Griller igien. Giv mig nok et Glas Viin. (*Hand dricker igien og Trompetterne blæser.*) 107 200 Rigsdaler, det er jo at flaae Huden af sit Herskab. Hør! veed I hvad I gode Karle. Naar jeg har spiset, har jeg i Sinde at henge op hver anden her paa Gaarden. I skal vide, at jeg icke er at skiemte med udi Penge Sager.

CAMMER-TIENNEREN.

Vi vil give tilbage alt, hvad vi har oppebaaret af Eders Naade.

JEPPE.

Ja, ja! Eders Naade! Eders Naade! Complementer og Baslementer har vi got Kiøb paa i disse Tider. I vil stryge mig om Munden med Eders Naade, indtil I faar alle Pengene bort, og I blir mine Naader igien. Munden siger nok Eders Naade, men Hiertet Eders Nar. I taler icke hvad I meener Karle. I Betientere ere ligesom Abner, der kom og hilsede Roland sigende: Hil være dig min Broder, og med det samme sticker ham Dolken i Hiertet. Troe mig, at Jeppe er ingen Nar. (*De falder alle paa Knæ og beder om Naade.*)

JEPPE.

Staar kun op igien Karle, til jeg har spiset, siden vil jeg see efter, hvor det henger sammen, hvilke, som har fortient at henges eller ej. Nu vil jeg holde mig lystig.

Sc. 2.

Jeppe.Cammer-Tienneren.Rifogden.Secreteren.

JEPPE.

Hvor er min Rifogd?

CAMMER-TIENNEREN.

Hand er her uden for.

JEPPE.

Lad ham strax komme ind. (*Rifogden kommer ind udi en Sølvknappet-Kiole med Geheng om Livet.*) Har Eders Naade noget at befale?

108

JEPPE.

Intet uden at du skal henges.

RIFOGDEN.

Jeg har jo intet ondt giordt? Eders Naade! hvorfor skal jeg henges?

JEPPE.

Est du icke Rifogd?

RIFOGDEN.

Jo jeg er, Eders Naade!

JEPPE.

Og du spør endda, hvorfor du skal henges.

RIFOGDEN.

Jeg har dog tient Eders Naade saa troelig og reedelig, og været saa flittig i mit Embede, saa at Eders Naade har roeset mig altid frem for andre sine Tiennere.

JEPPE.

Ja vist har du været flittig i dit Embede, det kand mand jo see paa dine støbte Sølv-Knapper, hvad faar du aarlig til Løn?

RIFOGDEN.

Et halv hundrede Rigsdaler aarlig. (*Jeppe gaar og spadserer lit frem og tilbage.*) Et halv hundrede Rigsdaler. Ja du skal strax henge.

RIFOGDEN.

Det kand jo icke være mindre, Naadige Herre, for et heelt Aars møjsom Tienniste.

JEPPE.

Just derfor skal du henges, efterdi du faar kun et halv hundrede Rigsdaler. Du har Penge til Sølvknappede Kiole, til Krusedoller for Hænderne, til Silke-Pung bag i Haaret, og har kun 50 Rdr. om Aaret. Maa du da icke stjæle fra mig arme Mand; thi hvor skulde det ellers komme fra?

109

RIFOGDEN

(*paa Knæ*).

Ach Naadige Herre! Spar mig dog for min fattige Hustrue og umyndige Børns skyld.

JEPPE.

Har du mange Børn?

RIFOGDEN.

Jeg har 7 levende Børn, Eders Naade!

JEPPE.

Ha ha, 7 levende Børn? fort heng ham Sekreter.

SECRETEREN.

Ach Naadige Herre! jeg er jo ingen Bøddel.

JEPPE.

Hvad du icke est, det kandst du blive, du seer ud til allehaande. Naar du har hengt ham, skal jeg siden henge dig selv.

RIFOGDEN.

Ach Naadige Herre! er der ingen Pardon?

JEPPE

(gaar og spadserer igien, sætter sig ned at dricke, staar op igien.)

Et halv hundrede Rigsdaler, Kone, og syv Børn. Vil der ingen anden henge dig, saa skal jeg gjøre det selv. Jeg veed nok, hvad I er for Karle, I Rifogder, jeg veed hvorledes I har omgaaet med mig selv og andre stakkels Bønder. Ej! nu kommer de forbandede Bonde-Griller mig i Hovedet igien. Jeg vilde sige, jeg veed eders Væsen og Handtering saa vel paa mine Fingre, at jeg selv kunde være Rifogd, om det skulde gieide. I faar Fløden af Melken, og Herskabet faar en Loort *(med Tugt at sige.)* Jeg troer om Verden staar lenge, saa blir Rifogder Junckere, og Junckere igien Rifogder. Naar Bonden skicker jer eller jere Koner noget i Næven, saa heeder det, naar I kommer til Herskabet: den stackels Mand er villig og flittig nok, men adskillige Ulycker slaar ham til, at hand icke kand betale. Hand har en ond Jord, der er kommen Skab paa hans Qvæg, og andet saadant, med hvilken Snak Herskabet maa lade sig afspise. Troe mig go Karl, jeg lar mig icke saaledes tage ved Næsen; thi jeg er selv en Bonde og en Bondes Søn. See! nu kommer dette Koglerie 110 igien. Jeg siger, jeg er selv en Bondes Søn; thi Abraham og Eva vore første Forældre vare Bønder.

SECRETEREN

(falder ogsaa paa Knæ).

Ach naadige Herre! hav dog Barmhiertighed med ham for hans fattige Hustrues skyld; thi hvoraf skal hun siden leve at føde Kone og Børn?

JEPPE.

Hvem siger de skal leve? mand kand jo henge dem op med!

SECRETEREN.

Ach Herre! det er saadan yndig smuk Kone.

JEPPE.

Saa! du maa skee er forliebt i hende, eftersom du tar dig hende saa an. Lad hende komme her ind.

Sc. 3.

Rifogdens Kone.Jeppe.De andre.

(Konen kommer ind og kysser paa hans Haand.)

JEPPE.

Est du Rifogdens Kone?

KONEN.

Ja jeg er Naadig Herre!

JEPPE

(taar hende paa Brystet.)

Du est kiøn. Vil du sove hos mig i Nat?

KONEN.

Herren har at befale udi alting; thi jeg er i hans Tienniste.

JEPPE

(til Rifogden.)

Vil du tilstede, at jeg ligger hos din Kone i Nat?

RIFOGDEN.

Jeg tacker Herren, at hand beviser mit ringe Huus den Ære.

111

JEPPE.

See her! sæt en Stoel til hende, hun skal spise med mig. (Hun sætter sig ved Bordet, æder og dricker med ham, hand blir jaloux paa Secreteren og siger:) Du skal faa en Ulycke, dersom du seer paa hende. (Saa tit hand kaster Øje til Secreteren, strax slaar hand Øjene af hende og seer paa Jorden. Hand synger en forliebt gammeldags Viise, medens hand sidder til Bords med hende. Jeppe befaler at spille en Polsk Dantz, og dantzer med hende, men falder 3 gange af Druckenskab, endelig den fjerde gang blir hand liggende og falder i Søvn.)

Sc. 4.

Baronen.De andre.

BARONEN.

Hand sover alt dygtig. Nu har vi Spillet vundet, men vi havde selv nær bleven meest narret; thi hand havde i Sinde at tyrannisere over os, hvorudover vi enten maatte have fordervet Historien, eller ladet os ilde medhandle af denne grove Bonde, af hvis Opførsel man kand lære, hvor tyrannisk og hovmodige slige Folk bliver, der af Skarnet i en hast kommer til stor Ære og Værdighed; jeg havde nær i en ulycksalig Tid paataget mig en Secretaires Person, thi havde hand ladet mig prygle, saa havde der blevet en forstyrret Historie, der havde underkastet mig icke mindre Folks Raillerie end Bonden. Det er best vi lader ham sove endnu lidet, førend vi fører ham i hans skidne Bonde-Klæder igjen.

ERICH.

Ach Herre! hand sover alt som en Steen, see her! jeg kand slaae paa ham, hand føler det icke.

BARONEN.

Fører ham da ud, og fuldender Comoedien.

112

Act. IV.

Sc. 1.

(Jeppe forestilles liggende paa en Møding i sine gamle Bønder-Klæder, vaagner op og raaber:)

Hej Secketeer, Cammer-Tienner, Lakejer! nok et Glas Carnali Sæk!

(Seer sig om, og gnicker sine Øjne ligesom tilforn, tar paa sit Hoved, og faar sin gamlebreede Hat i Haanden, gnicker Øjnene, og vender Hatten om paa alle Kanter, seer paa sine Klæder, og kiender sig selv igjen, begynder at tale:)

Hvor lenge var Abraham i Paradiis? nu kiender jeg, men desverre, alting igjen, min Seng, min Trøje, min gamle Hanrej Hat, mig selv; det er andet Jeppe, end at dricke Carnali Sæk af forgylte Glas, at sidde til Bords med Lakejer og Secketerer bag sin Stoel. Det Gode varer (desverre) aldrig lenge, Ach! Ach! at jeg, som var saadan Naadig Herre for stacket Tid siden, skal see mig i saa slet Tilstand, min prægtige Seng forvandlet til en Møding, min Guldenstyckes Hue til en gammel Hanrej Hat, mine Lakejer til Sviin, og mig selv fra en stoor og naadig Herre forvandlet til en usel Bonde igjen. Jeg meenede, naar jeg vaagnede op igjen, at finde mine Fingre besat med Guld-Ringe, men de ere (reverenter talt) beseglet med andet. Jeg meente at fodre mine Betientere til Regenskab, men nu maa jeg selv lave min Rygg til, naar jeg kommer hjem, og skal gjøre Regenskab for mit Forhold. Jeg tenkte, da jeg vaagnede, at gribe efter et Glas Carnali Sæk, men fik med Tugt at sige en L. i Haanden. Ach Ach! Jeppe! den Boelig udi Paradiis var kun kort, og din Glæde fik hastig Ende. Men hvem veed, om det samme icke kand vederfare mig, hvis jeg legger mig til Hvile nok engang. Ach Ach gid det vilde hende mig! Ach gid jeg kunde komme der igjen!

(Legger sig at slumme igjen.)

Sc. 2.

Nille.Jeppe.

NILLE.

Mon jeg skal troe, at hand er kommen i Ulycke, hvor kand dog 113 dette være! enten har Fanden taget ham, eller *(det som jeg meer er bange for)* sidder hand i en Kroe og dricker Pengene op. Jeg var een Giek derudi, at jeg betroede den Druckenbolt 12 Skilling paa Engang. Men hvad seer jeg? ligger hand icke der i Skarnet og snorker? Ach jeg elendige Menniske! der skal have saadant Beest til Mand! din Rygg skal betale det dyrt nok. *(Lister sig sagte hen og gir ham et Slag af Mester Erich for Rumpen.)*

JEPPE.

Hej hej! hielp hielp! hvad er det? hvor er jeg? hvem er jeg? hvem slaar mig? hvorfor slaar mand mig? hej!

NILLE.

Jeg skal lære dig strax, hvad det er.

(Slaar ham paa ny igjen, og trækker ham efter Haaret.)

JEPPE.

Ach min hierte Nille! slaae mig icke meere, du veedst icke, hvad mig er vederfaret.

NILLE.

Hvor har din Fyldehund været saa lenge henne? hvor er Sæben, du skulde kiøbe?

JEPPE.

Jeg kunde icke komme til Byen, Nille!

NILLE.

Hvorfor kunde du icke komme til Byen?

JEPPE.

Jeg blev optagen paa Vejen til Paradiis.

NILLE.

Til Paradiis (*prygler ham*) til Paradiis (*slaar ham atter*) til Paradiis (*slaar ham igjen*) vil du fixere mig oven i Kiøbet?

JEPPE.

Aa Aa Aa! saa sant som jeg er en ærlig Mand, er det icke sant.

114

NILLE.

Hvad er sant?

JEPPE.

At jeg har været i Paradiis. (*Nille repeterer i Paradiis og slaar ham igjen.*)

JEPPE.

Ach min hierte Nille! slaae mig icke meer.

NILLE.

Fort! bekiend, hvor du har været, eller jeg skal myrde dig.

JEPPE.

Ach! jeg vil gjerne bekiende, hvor jeg har været, dersom du icke vil slaae mig meere.

NILLE.

Bekiend da.

JEPPE.

Svær paa, at du icke vil slaae mig meere da.

NILLE.

Nej.

JEPPE.

Saa sant som jeg er en ærlig Mand og heeder Jeppe paa Bierget, saa er det sant, at jeg har været i Paradiis, og seet de Ting, som du skal forundre dig over at høre. (*Nille prygler ham igjen, og trækker ham ind efter Haaret.*)

Sc.3.

NILLE

(*alleene.*)

Saa din Fyldehund! sov nu først Rusen ud, siden skal vi videre tales ved. Saadane Sviin, som du est, kommer icke i Paradiis. Tenk engang, hvorledes det Beest har drukket Forstanden bort, men har hand

giordt sig til gode paa min Bekostning, saa skal hand og ærlig 115 penitere derfor, thi hand skal i 2 Dage faa hverken vaadt eller tørt, inden den Tid skal nok Grillerne forgaae ham om Paradiis.

Sc. 4.

3 bevæbnede Mænd. Nille.

3 MÆND.

Boer her icke en Mand, som heeder Jeppe?

NILLE.

Jo her gjør.

3 MÆND.

Est du hans Hustrue?

NILLE.

Ja Gud bedre, disvær!

3 MÆND.

Vi maa ind at tale med ham.

NILLE.

Hand er gandske drucken.

3 MÆND.

Det vil icke sige, fort skaf ham her ud, eller det heele Huus geraader i Ulycke. *(Nille gaar ind og støder Jeppe ud med saadan Fart, at hand støder en af de 3 Mænd om paa Gulvet med sig.)*

Sc. 5.

JEPPE.

Ach! ach! I gode Mænd, nu seer I, hvilken Kone jeg har at drages med.

3 MÆND.

Du fortienner icke anden Medfart; thi du est en Misdæder.

116

JEPPE.

Hvad ondt har jeg da giordt?

3 MÆND.

Det skal du strax faa at vide, naar Retten blir holdet.

Sc. 6.

(Dommeren kommer ind med en anden Betienter, og sætter sig paa sin Stoel, Jeppe bagbunden blir bragt for Domstolen. Een træder frem og beskylder ham saaledes.)

2 ADVOCATER.

Her er en Mand Hr. Dommer, som vi kand vidne at have seet indsnige sig udi Baronens Huus, givet sig ud for Herren, iført sig hans Klæder, tyranniseret med hans Betienter, hvilket saasom det er et uhørligt dristigt Stykke, saa paastaar vi paa vor Herres Vegne, at det paa en særdeles Maade maa straffes andre Voldsmænd til Exempel og Forskreckelse.

DOMMEREN.

Er det sant, som du beskyldes for? siig frem, hvad du har til din Forsvar; thi vi ville ingen fordømme uhørt.

JEPPE.

Ach jeg arme Menniske! hvad skal jeg sige? jeg bekiender at have fortient Straf, men alleene for de Penge, jeg drak op, som jeg skulde købe Sæbe for; jeg bekiender ogsaa, at jeg har nyelig været paa et Slot, men, hvor jeg kom derhen, og hvor jeg kom derfra igjen, veed jeg icke.

ANKLAGEREN *dolgoeO*: I ADVOCAT.

Her hører Dommeren af hans egen Bekiendelse, at hand har drucken sig fuld, og udi Druckenskab begaaet saadan uhørlig Misgierning; saa der nu ickun staar tilbage at kiende udi, om een saadan grov Misdædere kand undskylde sin Misgierning med Druckenskab. Jeg meener nej; thi paa den Maade kunde hverken Hoer eller Mord blive straffet, enhver skulde søge saadane Udflugter, og sige, at det var giordt i Druckenskab, og, omendskiønt hand kand bevise sig at have været drucken, blir hans Sag derfor icke bedre; thi 117 det heeder: hvad en bedriver i Druckenskab, skal hand bøde for, naar hand blir ædrue. Det er jo bekiendt, hvorledes saadan Misgierning nyelig blev straffet, omendskiønt Misdæderen lod sig af Enfoldighed forføre at give sig ud for en stor Herre, men hans Enfoldighed og U-videnhed kunde icke redde ham fra Døden; thi Straff er alleene indført andre til Exempel. Jeg vilde nok fortelle Historien, dersom jeg icke frygtede at opholde Retten dermed.

ANDEN ADVOCAT.

Gunstige Hr. Dommer! denne Sag kommer mig saa underlig for, at jeg icke kand faa saadan Historie i mit Hovet; endskiønt der vare end fleere Vidner. En eenfoldig Bonde skulde snige sig ind paa Herrens Gaard, og paatage sig hans Person uden at kunde paatage sig ogsaa hans Ansigt og Skickelse? hvorledes kunde hand komme ind i Herrens Sovekammer? hvorledes kunde hand iføre sig Herrens Klæder, uden nogen skulde blive det var? nej Hr. Dommer! man kand see, at det er opspundet Verk af denne stackels Mands Fiender. Haaber derfor, at hand blir frikiendt.

JEPPE

(grædende.)

Ach! Gud velsigne din Mund! jeg har et stykke Tobak i min Buxe-Lomme, om I icke vil forsmaa, det er saa got, som nogen ærlig Mand vil tygge.

2 ADVOCAT.

Behold kun dit Tobak Jeppe! at jeg taler for dig, er icke for Skienk og Gave, men alleene af Christen Medlidenhed.

JEPPE.

Om Forladelse Hr. Procurator! jeg havde icke tenkt, at I Folk vare saa ærlige.

I ADVOCAT.

Hvad som min Collega fremfører til denne Misdæders Befrielse, grunder sig alleene paa Gisninger. Her spørges icke, om det er rimeligt, at saadant kand skee eller ej, men der bevises, at det er skeed, saavel af Vidner, som af hans egen Tilstaaelse.

118

2 ADVOCAT.

Hvad en Mand tilstaar udi Frygt og Forskreckelse, saadan Tilstaaelse kand icke være gyldig. Mig synes derfor, det er best at give denne enfoldige Mand Tid til at betencke sig, og adspørge ham paa nye derom. Hør Jeppe! betenk dig hvad du siger! tilstaar du det, som du beskyldes for?

JEPPE.

Nej! jeg vil gjøre min højeste Eed paa, at det er Løgn, alt hvad som jeg svor paa tilforn; thi jeg har i 3 Dage icke været af mit Huus.

1 ADVOCAT.

Hr. Dommer! jeg meener uforgribelig, at det icke maa tillades nogen at sværge, der er først overbeviset af Vidner, og siden selv har tilstaaet sin Misgierning.

2 ADVOCAT.

Jeg meener jo.

1 ADVOCAT.

Jeg meener nej.

2 ADVOCAT.

Naar Sagen er af saadan underlig Beskaffenhed.

1 ADVOCAT.

Der hielper ingen Omstændigheder mod Vidner og Tilstaaelse.

JEPPE.

Ach! gid de kunde komme i Haar sammen, saa skulde jeg imidlertid tage fat paa Dommeren, og prygle ham saa, at hand skulde glemme baade Lov og Forordning.

2 ADVOCAT.

Men hør, Hr. Collega! endskiønt Gierningen tilstaaes, saa har dog Manden ingen Straf fortient; thi hand har jo intet ondt giordt paa Gaarden, hverken Mord eller Tyverie.

119

1 ADVOCAT.

Det vil intet sige; *intentio furandi* er det samme som *furtum*.

JEPPE.

Tal Dansk, din sorte Hund! saa skal vi nok svare for os.

1 ADVOCAT.

Thi enten een blir greben, naar hand vil stæle, eller naar hand har staalet, saa er hand Tyv.

JEPPE.

Ach naadige Dommer! jeg vilde gjerne henges, dersom denne Procurator maatte henges ved Siden af mig.

2 ADVOCAT.

Holdt inde med slige Ord jeppe! du forderver din Sag kun meer dermed.

JEPPE.

Hvorfor svarer I icke da? (*sagte*) hand staar som et dumt Beest.

2 ADVOCAT.

Men hvoraf bevises det *furandi propositum*?

1 ADVOCAT

Qvicunqve in aedes alienas noctu irrumpit, tanquam fur aut nocturnus grassator existimandus est, atqui reus hic ità, ergo.

2 ADVOCAT

Nego majorem, qvòd scilicet irruperit.

1 ADVOCAT

Res manifesta est, tot legitimis testibus exstantibus, ac confitente reo.

2 ADVOCAT

Qvicunqve vi vel metu coactus fuerit confiteri -

1 ADVOCAT

Ej! hvor er den *Vis*? hvor er den *Metus*? det er kun Krog-Love.

2 ADVOCAT.

Nej I bruger Krog-Love.

120

I ADVOCAT.

Det skal ingen ærlig Mand sige mig paa. (*De tar hinanden for Brystet, og Jeppe springer bag til, og river den første Advocats Peruqve af.*)

DOMMEREN.

Respect for Retten! holt op, jeg har alt nok. (*Læser Dommen op.*) Saasom Jeppe paa Bierget, Nielsis Søn paa Bierget, og Jeppes Sønne-Søn sammesteds, er overbeviset, saavel af lovlige Vidner, som af egen Bekiendelse, at have indsneeget sig paa Baronens Slott, iført sig hans Klæder, og handlet ilde med hans Tienner. Saa dømmes hand til at omkommes af Gift, og naar hand er død, hans Legeme at ophænges i en Galge.

JEPPE.

Ach! Ach Naadige Dommer! er der ingen Pardon?

DOMMEREN.

Nej ingeniunde. Dommen skal strax exequeres i mit Paasiun.

JEPPE.

Ach! maa jeg da icke faa et Glas Brendeviin først, førend jeg dricker Forgiften, at jeg kand døe med Corrasie.

DOMMEREN.

Jo det kand nok tilstædes. (*Jeppe dricker ud trende Glas Brendeviin, falder paa Knæ igien, og spør: Er der ingen Pardon?*)

DOMMEREN.

Nej Jeppe, nu er det alt for silde.

JEPPE.

Ach! det er jo icke for silde. Dommeren kand jo forandre Dommen, og sige, at hand dømte feil første gang. Det skeer jo saa tit; thi vi ere alle Mennisker.

DOMMEREN.

Nej! du skal selv føle inden nogle Minuter, at det er for silde; thi du har allerede faat Giften ind med Brendevinen.

JEPPE.

Ach jeg elendige Menniske! har jeg alt faat Giften ind? Ach far vel Nille! dog din Carnali, du har icke forskyldt, at jeg skulde tage Afskeed med dig. Far vel Jens, Niels og Christoffer! far vel min Daatter Marthe! far vel min Øje-Steen! dig veed jeg selv at være Far til; thi du blev giordt, førend Degnen kom hid, du har ogsaa din Fars Ansigt. Vi ligner hinanden som to Draaber Vand. Far vel min brogede Hest, og tack for hver gang jeg har reedet paa dig, nest mine egne Børn har jeg intet Beest elsket saa meget som dig. Far vel Feierfax, min troe Hund og Dørvogter; far vel Moens, min sorte Kat, far vel mine Stude, mine Faar, mine Sviin, og tack for got Compagnie, og for hver Dag, jeg har kiendt jer. Far vel - Ach! nu kand jeg icke meer, jeg blir saa tung og afmægtig. *(Falder om og blir liggende.)*

DOMMEREN.

Det gaar vel; Dvale-Dricken har allerede giordt sin Virkning, nu sover hand som en Steen, henger ham nu op, men seer vel til, at hand ingen Skade faar deraf, og at Reebet kommer kun under Armene. Nu vil vi see, hvordan hand bær sig ad, naar hand vaagner op, og finder sig hengende. *(De slæber ham ud.)*

Act. V.

Sc. 1.

(Jeppe forestilles hengende i en Galge.)

Nille. Jeppe. Dommeren

(Nille river sit Haar, slaar sig for Brystet og raaber:)

Ach! Ach! er det mueligt, at jeg skal see min fromme Mand henge saa skammelig udi en Galge. Ach min allerkiereeste Mand! forlad 122 mig, om jeg har giordt dig imod. Ach! Ach! nu vaagner min Samvittighed, nu angrer jeg, men forsilde, den Haardhed, som jeg har øvet mod dig, nu savner jeg dig først, nu kand jeg skiønne paa, hvilken from Mand jeg har mist, ach! at jeg kunde redde dig fra Døden med mit eget Liv og Blod.

(Hun tør sine Øjne og græder bitterlig. Imidlertid har Dvale-Dricken ud-opereret, og Jeppe vaagner op igien, og seer sig henge i en Galge, og sine Hænder bagbundene, hører sin Hustrue klage, og taler til hende.)

Giv dig tilfreds, min hierte Kone, vi skal alle den Vej. Gak hiem og tag vare paa dit Huus, og hav Omsorg for mine Børn, min røde Trøje kand du lade omgiøre til lille Christoffer, det som bliver til overs, skal Marthe have til en hue, seer til for alting, at min brogede Hest blir vel plejet; thi jeg har elsket det Beest, som hand kunde være min kiødelige Broer, hvis jeg icke var død, skulde jeg sige dig adskilligt andet.

NILLE.

A----A----A--- hvad er det? hvad hører jeg? kand en død Mand tale?

JEPPE.

Bliv icke bange, Nille; jeg skal intet ondt giøre dig.

NILLE.

Ach min allerkiereeste Mand, hvorledes kand du tale, naar du est død?

JEPPE.

Jeg veed icke selv, hvoraf det kommer. Men hør, min hierte Kone, spring bort som en Ild, og bring mig hid for 8 ß. Brendeviin; thi jeg tørster meere nu, end da jeg var levende.

NILLE.

Fy dit Beest! din Skarn! din forgiftige Druckenbolt! har du icke drucket Brendeviin nok i dit levende Liv? tørster din Fæe-Hund endnu, nu du est død? det kalder jeg et fuldkommen Sviin.

JEPPE.

Hold din Mund dit Skarn, og spring strax efter Brendevinen. 123 Hvis du det icke gjør, saa skal jeg, Drollen splide mig ad, spørge hver Nat i Huset. Du skal vide, at jeg er icke bange for Mester Erich meer; thi jeg føler nu til ingen Hug. (*Nille springer hiem efter Mester Erich, kommer ud igien og prygler ham i Galgen.*)

JEPPE.

Au au au holt op Nille holt op, du kand slaae mig ihiel paa nye, au au au.

DOMMEREN.

Hør Kone! du maa icke slaae ham meere. Giv dig tilfreds, vi vil for din skyld tilgive din Mand hans Forseelse og dømme ham til Livet igjen.

NILLE.

Ach nej! gunstig Herre! lad ham kun henge; thi hand er icke værd at lade leve.

DOMMEREN.

Fy! du est en Skarns Qvinde, pak dig bort, eller vi skal lade dig henge ved Siden af ham. (*Nille løber bort.*)

Sc. 2.

Jeppe.Rætten.

(*Jeppe blir nedtagen af Galgen igjen.*)

JEPPE.

Ach gunstig Hr. Dommer! er det vist, at jeg er gandske levende igjen, eller spørger jeg?

DOMMEREN.

Du est gandske levende; thi den Ræt, som kand dømme fra Livet, kand ogsaa dømme til Livet igjen. Kand du icke begribe det?

JEPPE.

Nej! jeg kand *mari* icke begribe det, men jeg troer, at jeg gaaer igjen og spørger.

124

DOMMEREN.

Ej du Giek! det er jo let at begribe. Den, som tar en Ting fra dig, kand jo give dig den igjen.

JEPPE.

Maa jeg da forsøge at henge Dommeren op for Løjer skyld, og see, om jeg kand siden dømme ham til Livet igjen.

DOMMEREN.

Nej det gaar icke an; thi du est ingen Dommer.

JEPPE.

Men er jeg da levende igien?

DOMMEREN.

Ja du est.

JEPPE.

Saa, at jeg spørger icke?

DOMMEREN.

Nej vist.

JEPPE.

Ej heller gaar igien?

DOMMEREN.

Nej.

JEPPE.

At jeg er den samme Jeppe paa Bierget, som jeg var tilforn.

DOMMEREN.

Ja.

JEPPE.

At jeg er ingen Geist?

DOMMEREN.

Nej vist icke.

JEPPE.

Vil I sværge mig til, at det er sant?

125

DOMMEREN.

Ja jeg svær dig til, at du est levende.

JEPPE.

Beed Drollen splide jer ad derpaa, at det er sant.

DOMMEREN.

Ej! troer paa vore Ord, og tack os, at vi har været dig saa naadige at dømme dig til Livet igien.

JEPPE.

Hvis I havde icke selv hengt mig op, vilde jeg gjerne have tacket jer, for I løse mig neer igien.

DOMMEREN.

Giv dig tilfreds Jeppe, og siig os til, naar din Kone slaar dig oftere; saa skal vi nok raade Boed derfor. See! der har du fire Rigsdaler, som du nogen Tid kand holde dig lystig med, og glem icke at dricke vor Skaal. (*Jeppe kysser paa Haanden og tacker. Rættten gaar bort.*)

Sc. 3.

JEPPE

(alleene.)

Nu har jeg levet udi halv hundrede Aar, men i ald den Tid er icke hendet mig saa meget, som i disse to Dage. Det er nogle forbandede Historier, naar jeg ret eftertencker det, en Time en drucken Bonde, en anden Time Baron, en anden Time en Bonde igien, nu død, nu bliver levende i en Galge, som er det underligste: maa skee, naar mand henger levende Folk op, saa døer de, og, naar mand henger døde Folk, saa lever de op igien, jeg bilder mig ind, at et Glas Brendeviin vil smage herligt herpaa; hej Jacob Skoemager herud.

Sc. 4.

Jacob Skoemager.Jeppe.

JACOB.

Velkommen tilbage igien fra Byen! fik du Sæben til din Kone?

126

JEPPE.

Ej du Slyngel! du skal vide, hvad Folk, du taler med, Huen under Armen; thi du est kun en Carnali at regne mod saadan som jeg.

JACOB.

Jeg taalte icke saadane Ord af en anden Jeppe. Men du under mit Huus en daglig Skilling, derfor regner jeg det icke saa nøje.

JEPPE.

Huen under Armen, siger jeg, du Skuster!

JACOB.

Hvad er dig vederfareet paa Vejen, mens du est bleven saa spansk.

JEPPE.

Du skal vide, at jeg er bleven hengt, siden jeg talte med dig.

JACOB.

Det er jo icke saa meget fornemme. Jeg misunder dig icke den Lycke. Men hør Jeppe! hvor du har drucket dit Øll, der maa du spille din Bærme, du dricker dig fuld andre Steder, men kommer i mit Huus alleene for at giøre Klameri.

JEPPE.

Fort Huen under Armen Slyngel, hør du icke, hvor det ringler i min Lomme?

JACOB

(med Huen under Armen).

Hillement! hvor har du faat de Penge?

JEPPE.

Af mit Baronniskab Jacob. Jeg skal fortælle dig, hvad mig er vederfaret, men lad mig faa et Glas Miød først! thi jeg er for storagtig til at dricke Dansk Brendeviin.

JACOB.

Singot Jeppe.

JEPPE.

Nu skal jeg fortælle dig, hvad mig er vederfaret; da jeg gik fra dig, faldt jeg i Søvn, da jeg vaagnede op igien, var jeg Baron, og drak mig drucken paa nye af Carnali Sæk, da jeg blev drucken af 127 Carnali Sæk, vaagnede jeg op paa en Møding igien, da jeg vaagnede op paa en Møding, lagde jeg mig at sove paa nye i Forhaabning, at sove mig et Baronniskab til igien, men jeg merckede, at det gaar icke altid an; thi min Hustrue væckede mig op med Mester Erich, og træckede mig ind efter Haaret uden at have ringeste Respect for saadan Mand, som jeg havde været. Da jeg kom ind i Stuen, blev jeg stødt ud igien paa mit Hoved, og saae mig omringet af en hoben Gripomenuser, som dømte mig fra Livet, og dræbte mig med Forgift, da jeg var død, blev jeg hengt, og da jeg var hengt, blev jeg levende igien, og da jeg var bleven levende igien, fik jeg fire Rigsdaler. Saaledes er Historien, men hvordan saadant kunde hende, vil jeg give dig at betencke.

JACOB.

Ha ha ha det er en Drøm Jeppe.

JEPPE.

Hvis jeg endnu icke havde disse fire Rigsdaler, skulde jeg ogsaa bilde mig ind, at det var en Drøm, giv mig nok en frisk Jacob, jeg vil icke tencke paa det Galskab meere, men dricke mig en ærlig Ruus.

JACOB.

Singot Hr. Baron ha ha ha!

JEPPE.

Du kand, maa skee, icke begribe det Jacob.

JACOB.

Nej, icke om jeg stod paa mit Hoved.

JEPPE.

Derfor kand det være sant, Jacob! thi du est en Dosmer, og begriber icke de Ting, som er mindre.

128

Sc. 5.

Magnus.Jeppe.Jacob.

MAGNUS.

Ha ha ha! jeg skal fortælle jer en forbandet Histori, som er vederfaret en Mand, der heeder Jeppe paa Bierget, som mand har funden drucken og sovende paa Marcken, iførdt ham andre Klæder, og lagt ham i den beste Seng paa Herre-Gaarden, bildet ham ind, at hand var Herren, da hand vaagnede op, drucket ham fuld paa nye igien, og lagt ham i sine gamle skidne Klæder paa en Møding igien, hvor da hand vaagnede op, bildte hand sig ind at have været i Paradiis; jeg havde nær leet mig ihiel, da jeg hørde den Histori af Ridefogdens Folk. Jeg vilde *mari* give en Daler til, at jeg kunde faa den Nar at see ha ha ha!

JEPPE.

Hvad er at betale Jacob?

JACOB.

Tolv Skilling. (*Jeppe stryger sig om Munden, og gaaer bort meget skamfuld.*)

MAGNUS.

Hvorfor gik den Mand saa hastig?

JACOB.

Det er just den samme Mand, som Historien er spillet med

MAGNUS.

Er det mueligt? saa maa jeg løbe efter ham. Hør Jeppe! et Ord. Hvorledes staar til udi den anden Verden?

JEPPE.

Lad mig gaa i Roe.

MAGNUS.

Hvorfor blev du icke der lenger?

JEPPE.

Hvad kommer det dig ved?

129

MAGNUS.

Ej! fortæll os dog noget om den Reise.

JEPPE.

Lad mig gaa, siger jeg, jeg gjør ellers en Ulykke paa dig.

MAGNUS.

Ej Jeppe! jeg er saa begierlig efter at vide noget derom.

JEPPE.

Jacob Skoemager! hielp! taaler du, at mand gjør mig Vold i dit Huus?

MAGNUS.

Jeg gjør jo ingen Vold Jeppe, jeg spør kun, hvad du saae udi den anden Verden.

JEPPE.

Hej! hielp! hielp!

MAGNUS.

Saae du ingen af mine Forfædre der?

JEPPE.

Nej. Dine Forfædre maa være paa det andet Sted, hvor jeg haaber du og andre Carnalier efter Døden kommer. (*Slider sig løs og flyer bort.*)

Baronen.Hans Secretair.Cammer-Tienner.2 Lakeier.

BARONEN.

Ha ha ha den Historie var Guld værd, jeg havde icke tenkt, at den skulde have haft saa god Virkning. Kandst du divertere mig oftere saa Erich, saa skal du blive meget høyt anskreven hos mig.

ERICH.

Nej, naadige Herre! jeg tør icke vove mig oftere at spille saadan Comoedie; thi, om hand havde slaaet Herren, som hand truede, saa havde det blevet til en hæsliq Tragoedie.

130

BARONEN.

Det er, min Troe, sant. Jeg var bange nok for det, men jeg var saa forliebt i Historien, at jeg heller havde ladet mig slaae, ja, jeg troer, heller ladet dig henge af ham Erich, end jeg havde aabenbaret den. Du var, maa skee, vel af samme Forsæt.

ERICH.

Nej Eders Naade! det var noget underligt at lade sig henge for Lyst; thi den Lyst kostede alt for dyrt.

BARONEN.

Ej Erich! saadant skeer jo hver Dag; Folk, om icke paa den Maade, saa dog paa en anden, tar Livet af sig for Lyst skyld. Som for Exempel: en er af en svag Natur, og seer forud, at hand af formegen Drik vil miste Liv og Helsen, stormer dog til sit Legeme, og vover Liv og Helsen tit for en Aftens Fornøjelse. Nok paa en anden Maade: De store Visirer i Tyrckiet blive gierne stranguleret eller qualte ihiel med en Stricke, somme samme dag, de blive Visirer, andre nogle Dage derefter, og dog stormer alle dertil, saasom alleene for at henges med en stor Titul. Nok paa en anden Maade: Officiers opoffre gierne hver anden baade Liv og Siæl, for at have Titul af Tapperhed, og duellere for ingen Ting end ogsaa med deres Overmænd, som de er visse paa vil expedere dem. Jeg troer ogsaa, at der skulde findes mange hundrede forliebte Mennisker, der for en Nats Fornøjelse gierne skulde lade sig dræbe om Morgenen. Mand seer i Beleiringer, at Soldater i hobetall deserterer, og løber hen til beleirede Byer, som de seer forud vil strax overgive sig, og for at leve en Dag vel lader sig henge den anden. Det eene er icke meere solide end det andet. Mand har i gamle Dage seet Philosophi selv styrdte sig i Ulykke alleene for at blive roset efter deres Død. Derfor troer jeg fuldkommelig Erich, at du heller havde ladet dig henge end fordervet denne deilige Historie.

Af dette Eventyr vi, kiere Børn, maa lære,
At ringe Folk i hast at sætte i stor Ære
Ej mindre farligt er, end som at trykke ned
Den, der er bleven stoor ved Dyd og Tapperhed.
131 Naar Bønder, Handverks-Mænd, mand Regiment vil give,
Da Scepteret til Riis kand snart forvandlet blive
For Øvrighed mand da Tyranner let kand faa,
En Nero i hver Dorp ved Roret fast vil staa.
Mon Cajus Phalaris vel fordum øve kunde
En større Myndighed end denne ringe Bonde
Green, Galge, Steil og Hiul hand truede os med
Da hand ej endda varm var i sin Myndighed.
Vi derfor Øvrighed fra Ploven meer ej tage
Gjør Bonde til Regent, som udi fordum Dage,
Thi gamle Griller hvis mand fuldte derudi
Hvert Herredom maa skee faldt hen til Tyranni.